

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 4Cdo/201/2022                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 6121223691                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 26.01.2023                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Nora Halmová             |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2023:6121223691.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpenej Remedium Legal, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, proti žalovanému W. N., bývajúcemu v Š., S. XXXX, zastúpenému advokátom JUDr. Marcelom Ružarovským, so sídlom v Trnave, A. Žarnova 11C, o zaplatenie 17.738,30 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 35Csp/43/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 11. mája 2022 sp. zn. 24CoCsp/54/2021, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 11. mája 2022 sp. zn. 24CoCsp/54/2021 a rozsudok Okresného súdu Galanta zo 6. septembra 2021 č. k. 35Csp/43/2021-104 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Galanta na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 6. septembra 2021 č. k. 35Csp/43/2021-104 zamietol žalobu (I. výrok) a žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 % (II. výrok). V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že právna predchodkyňa žalobkyne (pôvodná žalobkyňa) a žalovaný uzatvorili 27. januára 2016 so žalovaným Zmluvu o spotrebiteľskom OTP refinanc exprese č. XXX/XXXX/XXSU, predmetom ktorej bolo poskytnutie účelového klasického spotrebiteľského úveru vo výške 16.940,- eur, pri pevnej úrokovej sadzbe 7 % ročne, po poskytnutí zľavy vo výške 2 % ročne. Účel úveru bol vymedzený ako splatenie úveru, RPMN 7,40 %, celková čiastka, ktorú musí dlžník zaplatiť 22.211,77 eur, priemerná RPMN 10,08 %, odplata 7 % ročne, najvyššia prípustná výška odplaty 21,94 %. Dlžník sa zaviazal splácať úver spolu s úrokmi v mesačných anuitných splátkach, a to 1.- 94. vo výške 232,78 eur a 95. vo výške 231,63 eur. Prvá splátka mala byť splatná 25. marca 2016, každá nasledujúca v 25. deň v mesiaci a konečná splatnosť úveru bola dojednaná na 25. januára 2024. Predmetnú zmluvu teda súd prvej inštancie považoval za spotrebiteľskú zmluvu, na ktorú bolo potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka. Ďalej súd pokračoval, že zosplatenie úveru je právom veriteľa, ktorý si toto právo môže uplatniť v zákonom stanovených prípadoch, t.j. ak je dohodnuté plnenie v splátkach, dlžník splátky neplní a medzi stranami bolo dohodnuté pre tento prípad zosplatenie dlhu tak, ako tomu bolo v tomto prípade (čl. VII., bod 2, písm. e/ zmluvy). Veriteľ si však toto právo môže uplatniť len do splatnosti nasledujúcej splátky. Pri

spotrebiteľskom úvere je ďalšou podmienkou zosplatnenia úveru omeškanie dlžníka viac ako tri mesiace. Pokiaľ právny predchodca žalobcu ako veriteľ pristúpil k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru dňa 9. februára 2018, uvedené podmienky zosplatnenia splňala nezaplatená splátka splatná 25. októbra 2017. Premlčacia doba v predmetnej veci začala plynúť tak, ako upravuje ustanovenie § 103 Občianskeho zákonníka v spojení s § 101 Občianskeho zákonníka, teda odo dňa nasledujúceho od splatnosti splátky (25. októbra 2017), pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, teda odo dňa 26. októbra 2017 a uplynula dňa 26. októbra 2020. Žaloba bola na súd doručená 19. januára 2021, a teda po uplynutí trojročnej premlčacej doby, v dôsledku čoho uplatnený nárok nemohol byť v súdnom konaní priznaný. Vzhľadom k tomu súd žalobu v celom rozsahu zamietol. Pokiaľ išlo o rozhodnutia odvolacích súdov, na ktoré v tejto otázke obe strany sporu poukazovali, súd uviedol, že má vedomosť o existencii názorových rozporov, v súčasnosti sa však rozhodovacia prax v prevažnej miere prikláňa k názoru, s ktorým sa stotožnil aj súd v tejto veci (viď napr. rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. apríla 2021 sp. zn. 41CoCsp/6/2021, Krajského súdu v Trnave zo 16. decembra 2019 sp. zn. 11Co/252/2019, Krajského súdu v Bratislave z 28. októbra 2020 sp. zn. 7CoCsp/1/2020, Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7Co/Csp/30/2020). Zároveň súd doposiaľ nemal vedomosť o tom, že by niektorá z najvyšších súdnych autorít v otázke zaujala zjednocujúce stanovisko. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 11. mája 2022 sp. zn. 24CoCsp/54/2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (I. výrok) a priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v plnom rozsahu. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne tým, že právny predchodca žalobkyne zosplatnil predmetný úver listom zo dňa 9. februára 2018, za situácie, že žalovaný ako dlžník predmetný úver predtým súvisle a dlhodobo nesplácal, mohlo sa tak stať pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 25. októbra 2017 (najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, ktoré boli splatné k 25. dňu v mesiaci). Trojročná premlčacia doba potom začala plynúť odo dňa zročnosti tejto nesplnenej splátky, teda od 25. októbra 2017 a uplynula dňa 25. októbra 2020 (§ 122 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Pre vec bolo nerozhodné, že súd prvej inštancie tento dátum ustálil na 26. októbra 2020. Pre predchádzajúce splátky pritom premlčacia lehota uplynula už predtým. Pretože žaloba bola na súd doručená dňa 19. januára 2021, stalo sa tak po uplynutí premlčacej doby. Keďže žalovaný vzniesol námietku premlčania, premlčané právo nebolo možné žalobcovi priznať (§ 100 Občianskeho zákonníka). I keby žalovaný námietku premlčania nevzniesol, v zmysle § 54a Občianskeho zákonníka platí, že premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno vymáhať, ani ho platne zabezpečiť. Odvolací súd si je vedomý neustálenosti rozhodovacej súdnej praxe na predmetnej otázke, avšak vzhľadom na vyššie uvedenú argumentáciu sa prikláňa k tej skupine právnych názorov, ktoré vychádzajú z premisy, že po zosplatnení dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy, ktorý sa má platiť v splátkach, začína plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti tej splátky, pre ktorú dodávateľ uplatnil právo na zosplatnenie úveru, v zmysle § 103 v spojení s § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka. Odvolateľom poukázaný judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 4/2021 nie je s týmto záverom v rozpore. Je pravdou, že nevyhnutnosť pri nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy vyčakať tri mesiace od omeškania so zaplatením splátky v zmysle § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka pred uplatnením nároku na zosplatnenie celej pohľadávky podľa § 565 Občianskeho zákonníka, znevýhodňuje veriteľa, avšak stalo sa tak z vôle zákonodarcu za účelom ochrany slabšej strany - spotrebiteľa. Odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej už za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. I podľa už konštantnej judikatúry súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi/stranami konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi/stranami konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka/strany konania, ktorú nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov/strán konania (porovnaj napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04, II. ÚS 200/09 a podobne). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na každú otázku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava (II. ÚS 78/05). Preto na ostatnú odvolaciu argumentáciu odvolateľa zaoberajúcu sa ďalšími

okolnosťami prejednávanej veci, vzhľadom na uvedené závery už irelevantnú a nespôsobilú ovplyvniť rozhodnutie, i s poukazom na princíp hospodárnosti konania (čl. 17 OSP), odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 257 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f/ CSP majúci za to, že súd (odvolací ale aj súd prvej inštancie) jej nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práv na spravodlivý proces. Bližšie vytýkanú vadu zmätočnosti videla v tom, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné, vnútorne rozporné a najmä nepresvedčivé. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nie je tiež zrejme ako mohol podľa ich názoru právny predchodca žalobkyne vyhlásiť ku dňu 9. februára 2018 mimoriadnu splatnosť úveru pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 25. októbra 2017, keď zákonodarca takýto postup priamo vylúčil ustanovením § 565 Občianskeho zákonníka. Na podporu správnosti svojej argumentácie žalobkyňa poukázala na viaceré rozhodnutia krajských súdov, ktoré bližšie citovala a tiež aj na nejednotnosť rozhodovacej praxe súdov pri posúdení otázky počiatku plynutia premlčacej doby v prípade vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru pri dohode o plnení dlhu v splátkach kedy súdy v skutkovo a právne obdobných prípadoch rozhodujú rôzne, čo výrazne naruša princíp právnej istoty. Ďalší dovolací dôvod žalobkyňa uviedla ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP majúci za to, že v danom prípade potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená a to: „výkladu § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka v otázke, pre nesplnenie ktorej splátky je veriteľ oprávnený vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pohľadávky, ak je dlžníkom spotrebiteľ“ a nadväznej právnej otázky, či „je nesplnenou splátkou na účely plynutia premlčania v zmysle druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka splátka, ktorá v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva, alebo iná splátka.“ V uvedenom smere v podrobnostiach namietala, že bolo preukázané, že žalovaný bol v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru (k 9. februáru 2018) v omeškaní s plnením splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace a na možnosť uplatnenia práva podľa ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka v súlade s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka bol riadne upozornený. Keďže však právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť zaniká splatnosťou najbližšie nasledujúcej splátky, potom mimoriadna splatnosť úveru nemohla byť v posudzovanom prípade vyhlásená pre nesplnenie inej splátky, než splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti bezprostredne predchádzala- v danom prípade splátky splatnej dňa 25. januára 2018 (nakolko pre skôr splatné splátky toto oprávnenie zaniklo). K uplatneniu práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka došlo podaním zo dňa 9. februára 2018 pre nesplnenie splátky splatnej 25. januára 2018 a k uplatneniu práva došlo aj podľa § 565 Občianskeho zákonníka v súlade s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nakolko bol žalovaný v dlhšom ako 3 mesačnom omeškaní s platením splátok a súčasne bol upozornený na možnosť uplatnenia tohto práva. Premlčacia doba pre všetky splátky splatné po 9. februári 2018 (splátky úveru splatné od 25. januára 2018 do 25. januára 2024) tak začala v súlade s ustanovením § 103 Občianskeho zákonníka plynúť odo dňa nasledujúceho po dni zročnosti splátky, pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru (odo dňa 26.1. 2018) a uplynula by najskôr dňa 26. januára 2021. Keďže bola žaloba na súde podaná 19. januára 2021 žalobkyňa svoj nárok uplatnila na súde pred uplynutím premlčacej doby. Z uvedených dôvodov dovolateľka dovolací súd žiada, aby rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie odvolacieho súdu vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné.

6. V podanom dovolaní dovolateľka uplatnila dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, pričom vec prejednávajúci senát považoval v tomto prípade za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred procesným prieskumom (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020, 8Cdo/28/2017).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolateľka namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom spore záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, konkrétne od „výkladu § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka v otázke, pre nesplnenie ktorej splátky je veriteľ oprávnený vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pohľadávky, ak je dlžníkom spotrebiteľ“ a nadväznej právnej otázky, či „je nesplnenou splátkou na účely plynutia premčania v zmysle druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka splátka, ktorá v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva, alebo iná splátka.“

11. Posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) a zároveň v kontexte prijatých rozhodnutí súdov nižších inštancií, mal dovolací súd za to, že v prejednávanom spore je potrebné zaoberať sa právnou otázkou, kedy začína plynúť premčacia doba celého dlhu pri strate výhody splátok v prípade spotrebiteľskej zmluvy a zároveň, či s poukazom na znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka možno v spotrebiteľskom vzťahu aplikovať § 103 Občianskeho zákonníka, keďže výsledkom jeho aplikácie je skutočnosť, že premčacia doba začína plynúť skôr, ako si veriteľ vôbec môže uplatniť svoje právo prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

12. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

13. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky.

14. Podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

15. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

16. Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu.

17. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premlčacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť, a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

18. Splatnosť úverovej pohľadávky žalobkyne je daná spotrebiteľskou úverovou zmluvou, v ktorej si banka (právna predchodkyňa žalobkyne) s dlžníkom (žalovaným) dohodli plnenie v splátkach, s oprávnením banky pre prípad neuhradenia dlžníkom splatné peňažné záväzky v termíne, vyhlásiť úver za splatný.

18.1. Ide o postupné čiastkové plnenie, ktoré nie je ani opakujúcim sa, či trvajúcim plnením, ani čiastočným plnením. V prípade takéhoto čiastkového plnenia, ktoré je v literatúre prevažne označované ako plnenie v splátkach, je plnenie vopred rozvrhnuté do čiastkových úsekov, ktoré až ako spoločný celok tvoria dlh. Splatnosť týchto úsekov je však daná samostatne (oddelene), teda každý diel má určenú svoju konkrétnu splatnosť. Celkový predmet záväzku je však vopred kvantitatívne určený, pričom jednotlivé plnenými dielmi sa rozsah celej pohľadávky postupne znižuje. Ide teda o rozloženie zamýšľaného jednorazového plnenia v niekoľkých postupných čiastkových plneniach, taktiež jednorazových, pričom dobu splnenia treba rozlišovať jednak pre plnenie celého záväzku, jednak pre jednotlivé čiastkové plnenie. Dobou splnenia čiastkového plnenia je doba jednorazového splnenia jednotlivej dávky, dobou splnenia celého záväzku je doba splnenia poslednej dávky - teda poslednej splátky. V prípade čiastkového plnenia veriteľ nemôže žiadať dlžníka o splnenie jednorazové; to však neplatí pre situáciu uvedenú v ustanovení § 565 Občianskeho zákonníka, v ktorej dlžník včas a riadne nesplnil niektorú zo splátok, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí - tu je veriteľ oprávnený žiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky, s ktorou sa dlžník ocitol v omeškaní, pričom toto oprávnenie môže veriteľ uplatniť iba do splatnosti najbližšej budúcej splátky. V takomto prípade dlžník stráca výhodu čiastkového plnenia.

18.2. Počet mesačných splátok, ich výška aj doba splatnosti jednotlivých splátok bola v zmluve o spotrebiteľskom úvere vopred stanovená, pričom splatnosť, prípadné omeškanie a premlčanie je pri plnení v splátkach treba posudzovať samostatne ohľadom každej zo splátok, premlčacia doba plynie pri každom čiastkovom plnení odo dňa jeho splatnosti. Ak pri takto dojednanom plnení sa pre nesplnenie niektorého čiastkového plnenia stane splatný celý dlh, začne pre celý dlh plynúť premlčacia doba odo dňa splatnosti nesplneného čiastkového plnenia (t. j. splátky). Splnením jednotlivých splátok dlh čo do príslušnej čiastky zaniká, úplne zanikne až splnením poslednej čiastky (poslednej splátky). Vo svojej podstate je dlh splátkami rozdelený do niekoľkých čiastkových, zreteľne oddelených a relatívne samostatných dlhov, ktoré majú určitú vzájomnú súvislosť a v celku predstavujú súhrnnú výšku pohľadávky. V prípade dojednania straty výhody splátok (ako je to podľa danej úverovej zmluvy), ktorá sa prejaví v špecifickej zmluvnej sankcii za omeškanie s niektorou zo splátok, dôjde k zosplatneniu celého zvyšku dlhu. Omeškaním splatnosti jednej splátky si tak dlžník privodí splatnosť aj všetkých budúcich splátok.

19. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarcia týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premlčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade

s cieľom, resp. zámerom inštitútu premlčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady *vigilantibus iura*) ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premlčacia doba zvyšku dlhu plynie až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil (§ 563) by neprípustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premlčacej doby nečinnosťou veriteľa, čo mu zabráňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (druhá veta § 565), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá Občianskeho zákonníka, že premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

20. Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (citovaný § 53 ods. 9). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (pozri Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

20.1. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce spomína § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadať o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškaní s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka.

20.2. Najvyšší súd zastáva názor, že 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatenia ako vytvorenia príležitosti pre dlžníka ho ešte odvrátiť, navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú zo skorších splátok.

21. Z § 103 Občianskeho zákonníka tiež vyplýva, že premlčacia doba začína plynúť späť od splatnosti omeškanej splátky, čo má podstatu v právnej logike, keďže je nesporné, že veriteľ môže svoje právo požadovať okamžité splnenie celého dlhu vykonať už na druhý deň po splatnosti splátky, pre ktorej nesplnenie bol dlh zosplatený. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch. Tam podľa § 53 ods. 9 vo všeobecnosti začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvý krát (§ 101 Občianskeho zákonníka). Veriteľovi tým zostane na uplatnenie svojho práva na súde menej ako celé tri roky všeobecnej premlčacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka), pretože tomu bráni práve znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

22. Vo vzťahu k samotnej dovolacej otázke je nevyhnutné dôsledne zvážiť redukciu aplikovateľnosti § 103 veta druhá, t. j. vyňatie predmetného zákonného ustanovenia pre prípady z oblasti spotrebiteľských vzťahov, na ktoré sa vzťahuje § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Na takýto postup musia byť skutočne pádne dôvody, ktoré na základe systému hodnôt chránených ústavným poriadkom a zákonmi

opodstatňujú záver, že zákonodarca daný prípad skutočne nechcel zahrnúť do hypotézy právnej normy, a preto túto normu treba redukovať, nakoľko to naruša princíp právnej istoty.

23. Zákonodarca všeobecnú trojročnú premľaciu dobu nestanovuje absolútne, zákon v konkrétnych vymedzených prípadoch môže určiť i osobitnú premľaciu dobu čo do okamihu začiatku jej plynutia, ako aj čo do jej dĺžky, takýto zámer ale z §§ 103 a 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodit'. Logická je i úvaha, že pripustením uplatnenia druhej vety § 103 aj v spotrebiteľských vzťahoch by sa dĺžka premľacej doby dostala do rozporu s už spomenutým § 101 Občianskeho zákonníka v neprospech veriteľa. Navyše premľanie je právny inštitút, ktorý oslabením subjektívneho práva veriteľa zvýhodňuje práve dlžníka ako porušiteľa zmluvnej povinnosti. Opačným postupom by sme sa dostali do rozporu s princípom rovnosti v právach, práve ktorý princíp slúži k bezprostrednému naplneniu účelu právnej úpravy, rešpektujúc tak i danosti požiadavky ochrany slabšej strany v spotrebiteľských vzťahoch. Pri ustanovovaní zákonných podmienok ochrany spotrebiteľa, dlžníka, je totiž nutné dbať na vyváženosť právnej úpravy z hľadiska jednotlivých ústavných štandardov vrátane princípu právneho štátu. Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné právne inštitúty. V danom prípade sa to prejavuje potrebou zabrániť, aby sa slabšia strana - spotrebiteľia dostali do horšieho postavenia ako veriteľia. V danom prípade ale najvyšší súd nevidí legitímny dôvod, ktorý by takýto rozdielny prístup ospravedľoval. Len to, že spotrebiteľ si ako slabšia strana vyžaduje vyššiu ochranu, tu nestačí.

24. Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začína plynúť premľacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premľateľné. V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). V tejto súvislosti najvyšší súd odkazuje na právnu doktrínu z bodu 20., z ktorej vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nie len dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto ustanovenia, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565, t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené, je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

25. Vychádzajúc z daných teoretických východísk, ako i zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení, najvyšší súd zastáva názor, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia na zosplatenie). Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom premľacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premľacia doba pri zosplatení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa (§ 103 Občianskeho zákonníka).

26. Najvyšší súd po zhrnutí významných právnych hľadísk vzťahujúcich sa na danú vec uzatvára, že podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premľacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premľacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote

uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15 dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvý krát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

27. V kontexte uvedeného najvyšší súd záverom konštatuje, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu (a tiež súdu prvej inštancie), že v spotrebiteľských vzťahoch premlčacia doba celého zosplatneného dlhu plynie od zročnosti nesplnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie. Dovoláním napadnuté rozhodnutie tak spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Z uvedených dôvodov preto dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 v spojení s § 450 CSP).

28. V súvislosti s námietkou dovolateľky o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd uvádza, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu zodpovedá právnomu posúdeniu veci, ku ktorému dospel odvolací súd. Vzhľadom na konštatované nesprávne právne riešenie podstaty prejednávaneho sporu odvolacím súdom považuje preto dovolací súd za nadbytočné zaoberať sa kvalitou odôvodnenia jeho rozhodnutia, nakoľko vec bude znovu predmetom rozhodovania pred súdom prvej inštancie, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie.

29. Dovolací súd (vzhľadom na čas vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu a podaného dovolania), v súvislosti s možnými úvahami o existencii tzv. ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 71/2018) pripomína, že obdobnou otázkou sa dovolací súd zaoberal v rozhodnutiach (až) z 29. novembra 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2020 a z 30. novembra 2022 sp. zn. 5Cdo/224/2021, na ktoré v okolnostiach posudzovanej veci v celosti poukazuje.

30. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

31. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.